

Психологічний стан партнерок загиблих або зниклих безвісти військовослужбовців: результати тематичного аналізу серії інтерв'ю

<https://doi.org/10.67242/conference-2026-23>

Анастасія Карпенко, Зігмунд Фройд Університету Україна, Київ, Україна

Світлана Максименко, Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Дар'я Піддубна, Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Анастасія Ігнатовська, Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Вступ. Повномасштабна війна в Україні супроводжується значними людськими втратами, зокрема загибеллю та зникненням безвісти військовослужбовців (ZMINA, 2025). Унаслідок цього зростає кількість жінок, які переживають воєнну втрату партнера в умовах тривалої небезпеки, соціальної нестабільності та невизначеності. Міжнародні дослідження свідчать, що втрата близької людини під час війни може супроводжуватися високими рівнями тривоги, соціальної ізоляції, морального тиску та ускладненого переживання втрати (Baraković et al., 2013; Leichtentritt & Barzilai, 2013; Barros-Lane et al., 2025). Особливо складним є досвід невизначеної втрати, пов'язаної зі зникненням безвісти військовослужбовця, коли психологічне переживання поєднує надію, тривале очікування та невизначеність щодо долі партнера (Betz & Thorngren, 2006; Veteran Hub, 2024). В українському контексті психоемоційний стан партнерок загиблих і зниклих безвісти військовослужбовців залишається недостатньо представленим у якісних дослідженнях (Veteran Hub, 2024). Саме тому актуальним є аналіз індивідуального досвіду жінок, які проживають воєнну втрату. Метою дослідження стало вивчення психологічного стану партнерок загиблих та зниклих безвісти військовослужбовців України, а також виокремлення їхніх ключових переживань, потреб і ресурсів підтримки. Методи. Дослідження реалізовано в якісному дизайні із застосуванням напівструктурованого інтерв'ю. Участь у дослідженні взяли 20 жінок віком від 28 до 56 років, які переживають підтверджену або невизначену воєнну втрату партнера-військовослужбовця. До вибірки увійшли жінки з різних регіонів України та учасниці, які перебувають за кордоном. Емпіричні дані опрацьовувалися відповідно до підходу рефлексивного тематичного аналізу Braun і Clarke (2006). Теми формувалися на основі смислів, що повторювалися у висловлюваннях учасниць. Усі інтерв'ю були анонімізовані, а дослідження проводилося з дотриманням принципів добровільності участі, конфіденційності та етичної чутливості. Результати. Дані тематичного аналізу показали, що психологічний стан жінок формується під впливом поєднання індивідуальних, соціальних та інституційних чинників. Однією з центральних тем стало переживання невизначеної втрати та психологічної незавершеності горювання. Жінки описували постійне коливання між надією та відчаєм, труднощі прийняття факту втрати, а також стан емоційного виснаження. Для частини учасниць характерним було переживання психологічної незавершеності горя навіть після підтвердження загибелі партнера. Особливою темою став досвід соціальної взаємодії після втрати. Учасниці повідомляли про переживання соціальної ізоляції, відчуття невидимості власного досвіду та соціальний контроль щодо «правильного» переживання горя, що узгоджується із сучасними дослідженнями стигматизації молодих вдів і соціально невизнаного горювання (Leichtentritt & Barzilai, 2013; Barros-Lane et al., 2025). Важливою темою стала взаємодія з державними та

військовими структурами. Респондентки описували досвід бюрократичного перевантаження, відсутності зрозумілих алгоритмів дій та емоційно нечутливої комунікації. Необхідність самостійно проходити складні процедури в умовах гострого горя посилювала переживання безпорадності та повторної травматизації. Частина учасниць також описувала труднощі поєднання власного горювання з необхідністю залишатися емоційною опорою для дітей. Респондентки повідомляли про порушення сну, виснаження та когнітивні труднощі, що узгоджується з попередніми дослідженнями воєнної втрати (Baraković et al., 2013). Найбільш значущими потребами жінок виявилися «невидима підтримка» через конкретні дії замість формальних слів співчуття, взаємодія зі спільнотою людей зі схожим досвідом та наявність зрозумілого супроводу під час взаємодії з державними структурами. Обговорення. Отримані результати показують, що переживання воєнної втрати формується не лише самим фактом загибелі або зникнення безвісти партнера, але й соціальним та інституційним контекстом. Дані інтерв'ю свідчать, що взаємодія з оточенням і державними структурами може супроводжуватися повторними переживаннями дистресу, посиленням відчуття ізоляції, психологічного виснаження та соціальної невидимості втрати, що узгоджується із сучасними уявленнями про соціально невизнане горювання та стигматизацію вдів (Barros-Lane et al., 2025). Результати дослідження розширюють розуміння переживання воєнної втрати в українському контексті та підкреслюють значущість соціального визнання втрати, етично чутливої комунікації та розвитку програм підтримки сімей військовослужбовців (Blue Star Families, 2025). Висновки. Психологічний стан партнерок загиблих і зниклих безвісти військовослужбовців формується у взаємодії індивідуальних, соціальних та інституційних чинників. Воєнна втрата супроводжується тривалим психоемоційним навантаженням, соматичними наслідками, переживанням соціальної ізоляції та труднощами взаємодії з державними структурами. Результати дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до підтримки жінок, які переживають воєнну втрату, що включає розвиток спільнот підтримки, етично чутливих алгоритмів супроводу та підвищення уваги до соціального контексту проживання горя. Література: Baraković, D., Avdibegović, E., & Sinanović, O. (2013). Depression, anxiety and somatization in women with war missing family members. *Materia Socio-Medica*, 25(3), 199-202. <https://doi.org/10.5455/msm.2013.25.199-202> Barros-Lane, M., McPherson, C. J., & Holmberg, T. (2025). Grief lasts longer than sympathy: Qualitatively examining disenfranchised grief in young widowhood. *OMEGA – Journal of Death and Dying*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/00302228241234567> Betz, G., & Thorngren, J. M. (2006). Ambiguous loss and the family grieving process. *The Family Journal*, 14(4), 359-365. <https://doi.org/10.1177/1066480706290052> Blue Star Families. (2025). Strengthening military families amid global challenges: Executive summary. *Military Family Lifestyle Survey 24 (MFLS 24)*. https://bluestarfam.org/wp-content/uploads/2025/01/BSF_MFLS24_Comp_Report_Exec_Summary.pdf Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa> Leichtentritt, R., & Barzilai, Y. (2013). Unanticipated death of a partner: The loss experience of bereaved girlfriends of fallen Israeli soldiers. *Death Studies*, 37(9), 803-829. <https://doi.org/10.1080/07481187.2012.699907> Veteran Hub. (2024). Шлях коханої воїна: Результати 2024. <https://kohani.veteranhub.com.ua/wp-content/uploads/2024/06/shliakh-kokhanoi-voina-dlia-saytu.pdf> ZMINA. (2025, September 8). Наразі в реєстрі зниклих безвісти міститься понад 80 тисяч записів – MBC. <https://zmina.info/news/narazi-u-reyest-ri-znyklyh-bezvisty-mistytsya-ponad-80-tysyach-zapysiv-mvs>